

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

(назва кафедри)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

з навчальної та методичної роботи

к.психол.н., професор

О.О.Назаров

“ _____ ” _____ 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методика викладання психології

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність **053 Психологія»**

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація **екстремальна та кризова психологія**

робота з персоналом

(назва спеціалізації)

Харків 2018 рік

(місто)

Робоча програма навчальної дисципліни «Методика викладання психології»

(назва навчальної дисципліни)

для здобувачів вищої освіти за спеціальністю

«Психологія»
(назва спеціальності)

за спеціалізацією «екстремальна та кризова психологія»

робота з персоналом

(назва спеціалізації)

Розробник програми:

доцент кафедри психології діяльності в особливих умовах, к.психол.н, доцент
(посада, науковий ступінь та вчене звання)

Сергієнко Н.П.

Програму навчальної дисципліни рекомендовано кафедрою

психології діяльності в особливих умовах (ПДОУ)
(назва кафедри)

Протокол від «21» червня 2018 року № 11

Начальник (завідувач) кафедри психології діяльності в особливих умовах
(назва кафедри)

Перелигіна Л.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

« » 2018 року

Рекомендовано вченою радою факультету соціально-психологічного
(назва факультету)

Протокол від «29» серпня 2018 року № 11

Голова вченої ради соціально-психологічного факультету
(назва факультету)

Куфлієвський А.С.
(підпис) (прізвище та ініціали)

« » 2018 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3,5	Галузь знань <u>0301 "Соціально-політичні науки"</u> (шифр і назва)	Нормативна	
	Напрямок підготовки <u>053 "Психологія"</u> (шифр і назва)		
Модулів 2	Спеціальність <u>Екстремальна і кризова психологія</u> <u>Робота з персоналом</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів 3		3-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин 105		6-й	6-й
з них: аудиторних <u>36 / 12</u> самостійної роботи <u>69 / 93</u>	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції	
		18 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	2 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
69 год.	93 год.		
Індивідуальні завдання: 0 год.			
Вид контролю: іспит			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання - 36/69;

для заочної форми навчання - 12/93.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу: оволодіння курсантами (студентами) системою прийомів, засобів та методів формування психологічних знань, психолого-педагогічними закономірностями організації навчально-виховної діяльності, планомірна підготовка майбутнього фахівця-практичного психолога до праці, засвоєння основних дидактичних принципів і правил, що регулюють освітній процес. Ще однією метою методики викладання психології є оволодіння системою знань про психологічні особливості різних форм та методів навчання (навчання як викладання; навчання як стимулювання пізнавальних потреб та інтересів, навчання як організація пізнавальної діяльності, як формування пізнавальної активності та самостійності; навчання як організація проблемного, програмованого, розвиваючого та інших видів і типів навчання); про залежність якості засвоєння навчального матеріалу від вибору форм, методів та засобів навчання; про підготовку

викладача до проведення лекційних, семінарських, практичних, лабораторних занять, про структуру навчального матеріалу тощо.

Завдання курсу полягають в оволодінні курсантами (студентами) теоретичними знаннями, практичними вміннями та навичками з теорії та методології викладання психологічних дисциплін, загальними положеннями методики викладання психології у вищих навчальних закладах, цілями, методами та застосуванням цих знань у різних областях людської діяльності, формуванні конструктивного підходу до процесів навчання, виховання та професійної освіти особистості.

Знати:

- предмет, структуру і принципи методики викладання психології;
- проблеми на напрямки розвитку української та світової методики викладання психологічної науки;
- сучасні форми, принципи та методи, що використовує методика викладання психології;
- основні категорії методики викладання психології;
- методи формування та стимулювання свідомості особистості;
- основні закономірності педагогічного процесу
- структуру та організацію процесу навчання;
- методи, прийоми та засоби здійснення навчально-пізнавальної діяльності особистості;
- принципи навчання, що реалізуються при викладанні та навчанні психології
- технологію підготовки викладача до занять з психології;
- основні форми та типи організації викладання;
- особливості педагогічного спілкування, сутність і функції педагогічних комунікацій;
- шляхи попередження і розв'язання педагогічних конфліктів;
- шляхи підвищення ефективності навчального процесу на заняттях з психології.

На основі отриманих знань курсанти (студенти) повинні **вміти:**

- орієнтуватися у системі категорій, що використовуються педагогікою та методикою викладання психології;
- володіти методиками організації навчально-виховної діяльності;
- складати план вивчення певної теми;
- визначати мету, завдання, тип та структуру заняття;
- обґрунтовано вибирати методи та засоби навчання;
- складати план-конспект заняття;
- підбирати ілюстративний матеріал;
- організовувати навчально-виховний процес на заняттях з психології;
- враховувати індивідуально-психологічні особливості людини в процесі навчання, професійній діяльності;
- застосовувати методи контролю та самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності;
- здійснювати психолого-педагогічний аналіз проведеного заняття;
- здійснювати контроль та оцінку знань з психології;
- оцінювати ефективність навчально-виховного процесу;
- проводити педагогічні заходи з відстаючими учнями;
- попереджати та вирішувати педагогічні конфлікти.

мати навички:

- аналізу психологічних першоджерел (літератури);
- збору, обробки та інтерпретації психологічної інформації;
- організації власної навчально-професійної діяльності.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти:

- здатність обирати та ефективно використовувати сучасні інтерактивні методи, технології, форми та засоби навчання, враховуючи специфіку спеціальності, з метою підвищення рівня особистісного та професійного розвитку особистості;
- вміння володіти організаційними формами, технологіями і методами навчання при викладанні дисциплін психологічного циклу у вищій школі, здійснювати керівництво курсовими та дипломними роботами, організовувати самостійну роботу тих, хто навчається у системі вищої освіти;
- вміння планувати та вирішувати задачі власного особистісного та професійного розвитку, здійснювати самоосвіту, самоорганізацію, самовиховання.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1. Основні задачі методики викладання психології

Змістовий модуль 1.

Тема 1.1 Предмет, цілі і задачі методики викладання психології.

Методика викладання психології як наука. Предмет та об'єкт методики викладання психології. Цілі та завдання методики викладання психології. Система педагогічних та психологічних наук. Міжпредметні зв'язки методики викладання психології. Становлення і розвиток методики викладання психології

Тема 1.2. Психологія учбової діяльності.

Поняття навчальної діяльності. Зміст та принципи навчальної діяльності Діяльність викладача та діяльність студента. Діяльність викладача в аудиторії. Теорія Д.Ельконіна і В.Давидова. Теорія А.Н.Леонтьєва. Теорія П.Гальперіна. Формування учбової діяльності. Сутність процесу навчання. Засоби взаємодії викладача зі студентами. Визначення принципів навчання; їх сутність, характеристика. Використання принципів дидактики у процесі викладання психології.

Тема 1.3 Активні методи навчання психології.

Поняття активних методів навчання. Концепція активного навчання. Засоби навчання, їх використання у процесі викладання психології. Основні вимоги до методики активного навчання. Конференції та диспути; тренінги. Гра як метод навчання. Застосування методів проблемного навчання в процесі викладання психології. Методи програмованого навчання. Методи проблемного навчання. Методи інтерактивного навчання.

Змістовий модуль 2.

Тема 2.1. Форми учбових занять та методика їх проведення.

Організація учбового процесу у ВУЗі. Розвиток форм навчання: лекційна форма навчання, практичні, семінарські й лабораторні заняття в учбових групах. Використання різноманіття типів навчальних задач, форм контролю, форм заохочення студентів, організація форм співробітництва викладача з студентами у процесі розв'язання задач; вибір форм співробітництва, адекватних рівню засвоєння; сполучення групових, індивідуальних та фронтальних форм навчальної роботи; управління викладачем міжособистісним спілкуванням та взаємовідносинами. Викладання в ВУЗі. Оцінка якості викладання.

Тема 2.2. Керування самостійною роботою студентів.

Поняття, зміст та цілі самостійної роботи студентів. Формування узагальнених способів навчальної діяльності (висування мети та завдань, планування, вибір засобів самостійної роботи; дії щодо організації засвоєння знань, дії самоконтролю). Робота з психологічною літературою при заочному навчанні. Контрольована самостійна робота. Поняття та механізми контролю. Система контролю навчальним процесом. Рівні розумової діяльності. Основні принципи контролю. Використання тестів та тестових

завдань. Визначення якості тесту. Оцінка - як складова частина контролю. Корекція навчальної діяльності студента.

МОДУЛЬ 2. Особливості викладання психологічних дисциплін

Змістовий модуль 3.

Тема 3.1. Зміст та особливості викладання психологічних дисциплін.

Основні цілі викладання психології у ВУЗі. Теоретична та прикладна психологія. Цілі вивчення психології студентами психологічних спеціальностей, та студентів які не збираються стати спеціалістами-психологами. Основні програми вищої освіти різних напрямків.

Тема 3.2. Методичні особливості викладання теоретичної психології.

Методична характеристика розділів "Вступ до психології", „Психологія" та "Загальна психологія". Основи побудови змісту курсу "загальна психологія". Загальна характеристика змісту курсу загальної психології. Удосконалення змісту загальної психології за сучасних умов розвитку вищої школи. Методична характеристика викладання історії психології. Особливості підготовки та проведення занять. Учбові завдання

Тема 3.3-3.4. Методичні особливості викладання прикладної психології.

Методична характеристика викладання вікової і педагогічної психології. Особливості підготовки та проведення занять. Учбові завдання. Методична характеристика викладання соціальної та юридичної психології. Особливості підготовки та проведення занять. Учбові завдання.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	ін д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Прийоми та засоби активізації навчальної діяльності.												
Тема 1.1. Предмет, цілі і задачі методики викладання психології.	10	2	2	-	-	6	9,32	1,1	0,2 2	-	-	8
Тема 1.2. Психологія учбової діяльності.	10	2	2	-	-	6	13,32	1,1	0,2 2	-	-	12
Тема 1.3. Активні методи навчання психології.	10	2	2	-	-	6	13,32	1,1	0,2 2	-	-	12
Разом за змістовим	30	6	6	-	-	18	35,96	3,3	0,6 6	-	-	32

модулем 1												
Змістовий модуль 2. Керівництво науковою та самостійною роботою студентів. Засоби діагностування та контроль навчання.												
Тема 2.1. Форми учбових занять та методика їх проведення.	8	2	2	-	-	4	9,32	1,1	0,2 2	-	-	8
Тема 2.2. Керування самостійною роботою студентів Контроль у навчальному процесі.	12	2	2	-	-	8	9,32	1,1	0,2 2	-	-	8
Разом за змістовим модулем 2	20	4	4	-	-	12	18,64	2,2	0,4 4	-	--	16
Усього годин	56	10	10	-	-	30	54,60	5,5	1,1	-	-	48
Модуль 2												
Змістовий модуль 3. Методи та форми викладання психологічних дисциплін.												
Тема 3.1. Зміст та особливості викладання психологічних дисциплін.	16	2	2	-	-	12	13,32	1,1	0,2 2	-	-	12
Тема 3.2. Методичні особливості викладання теоретичної психології.	16	2	2	-	-	12	16,32	1,1	0,2 2	-	-	15
Тема 3.3. - 3.4 Методичні особливості викладання прикладної психології.	23	4	4	-	-	15	20,76	2,3	0,4 6	-	-	18
Разом за змістовим модулем 3	55	8	8	-	-	39	50,40	4,5	0,9	-	-	45
Усього годин	55	8	8	-	-	39	50,40	4,5	0,9	-	-	45
Усього годин за дисципліну	105	18	18			69	105	10	2	-	-	93

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1.1. Предмет, цілі і задачі методики викладання психології.	2

2	Тема 1.2. Психологія учбової діяльності.	2
3	Тема 1.3. Активні методи навчання психології.	2
	Разом	6

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 2.1. Форми учбових занять та методика їх проведення.	2
2	Тема 2.2. Керування самостійною роботою студентів. Контроль у навчальному процесі.	2
3	Тема 3.1. Зміст та особливості викладання психологічних дисциплін.	2
4	Тема 3.2. Методичні особливості викладання теоретичної психології.	2
5	Тема 3.3-3.4. Методичні особливості викладання прикладної психології.	4
	Разом	12

7. Теми лабораторних занять (НЕ ПЕРЕДБАЧЕНО)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	-	-
2	-	-
...	-	-
	Разом	-

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1.1. Предмет, цілі і задачі методики викладання психології.	6
2	Тема 1.2. Психологія учбової діяльності.	6
3	Тема 1.3. Активні методи навчання психології.	6
4	Тема 2.1. Форми учбових занять та методика їх проведення.	4
5	Тема 2.2. Керування самостійною роботою студентів. Контроль у навчальному процесі.	8
6	Тема 3.1. Зміст та особливості викладання психологічних дисциплін.	12
7	Тема 3.2. Методичні особливості викладання теоретичної психології.	12
	Тема 3.3-3.4. Методичні особливості викладання прикладної психології.	15
	Разом	69

9. Індивідуальні завдання (НЕ ПЕРЕДБАЧЕНО)

10. Методи навчання

Вивчення дисципліни “Методика викладання психології” передбачає проведення лекційних, семінарських та практичних занять, а також самостійну роботу слухачів.

11. Методи контролю

Для оцінки знань слухачів використовується поточний та підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюється на кожному семінарському та практичному занятті методом опитування та письмового тестового контролю. У процесі вивчення дисципліни слухачі виконують дві модульні контрольні роботи. Підсумкова форма контролю - диф. залік.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

для заліку

Поточне тестування та самостійна робота					Підсумковий тест (іспит)	Сума	
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		Модульна контрольна робота 1	22	100
T.1.1	T.1.2	T.1.3	T.2.1	T.2.2	T.T.1-2		
6	6	6	6	6	15		
Змістовний модуль 3			Модульна контрольна робота 2				
T.3.1	T.3.2	T.3.3	T.3				
6	6	6	15				

T1, T2, T3 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
65-79	C		
55-64	D	задовільно	
50-54	E		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

13.1. Контрольні питання для проведення підсумкового контролю (модульний контроль, іспит)

Модуль 1.

1. Предмет, об'єкт, цілі „Методики викладання психології”.
2. Задачі та проблеми „Методики викладання психології”.
3. Місце „Методики викладання психології” у системі наук та зв'язок з ними.
4. Основні вимоги до методики викладання психології.
5. Методика викладання психології як науки.
6. Поняття та структура навчальної діяльності.
7. Поняття „теорії навчання в психології”.
8. Основа психологічної теорії навчання.
9. Психологічні особливості навчальної діяльності студента та її формування (теорія П.Я.Гальперіна).
10. Внесок Д.Б.Єльконіна та В.В.Давидова в розробку теорії навчальної діяльності.
11. Психологічні особливості викладання у ВУЗі (розвиваюче навчання).
12. Діяльність викладача та засоби взаємодії викладача зі студентами.
13. Складові психологічної теорії навчання.
14. Поняття та основні види активних методів навчання.
15. Методи програмованого навчання (Б.Ф.Скінер).
16. Навчальна задача. Типологія учбових задач(предметні, логічні та психологічні), їх аналіз.
17. Методи проблемного навчання (проблемна задача, проблемне питання, проблемне завдання, проблемність як принцип навчання).
18. Методи інтерактивного навчання (евристична бесіда, дискусія, „мозковий штурм”, „круглий стіл”, ”ділова гра”, тренінг та ін).
19. Організація учбового процесу у ВУЗі..
20. Лекційна форма навчання та її функції.
21. Методика підготовки та проведення лекції.
22. Методика підготовки та проведення практичного заняття.
23. Методика підготовки та проведення семінару.
24. Організація та управління самостійною діяльністю курсанта (студента), основні задачі викладача та студента
25. Ефективність самостійного роботи.
26. Особливості роботи з психологічною літературою (посібники, наукова література).
27. Основні функції контролю учбової діяльності
28. Організація контролю та корекції знань з психологічних дисциплін.
29. Ефективність педагогічного контролю.
30. Організація контролю та корекції знань з психологічних дисциплін.

Модуль 2.

1. Цілі викладання психології у ВУЗі (теоретична і прикладна психології і їх відмінності).
2. Основні цілі вивчення психології не спеціалістами-психологами.
2. Основні цілі вивчення психології студентами психологічної спеціальності (охарактеризувати програму).
3. Методичні особливості викладання загальної психології.
4. Методичні особливості викладання історії психології.
5. Методичні особливості викладання соціальної психології.
6. Методичні особливості викладання експериментальної психології.
7. Методичні особливості викладання клінічної психології.
8. Методичні особливості викладання практичної психології.
9. Методичні особливості викладання юридичної психології.
10. Методичні особливості викладання вікової та педагогічної психології.

13.2. Плани семінарських та практичних занять

Плани семінарських та практичних занять наведені у додатку А до цієї програми.

13.3. Завдання для самостійної роботи слухачів

Завдання для самостійної роботи слухачів наведені у додатку Б до цієї програми.

13.4. Методичні вказівки і тематика контрольних робіт

Матеріали до контрольних робіт денної та заочної форм навчання наведені у додатку В до цієї програми.

13.5. Пакет комплексних контрольних робіт (ККР) для перевірки знань

Пакет ККР для перевірки знань наведений у додатку Г до цієї програми.

14. Рекомендована література

Базова

1. Бадмаєв Б.Ц. Методика преподавания психологии / Б.Ц.Бадмаев - М.:Гуманит.изд. центр ВЛАДОС, -2001 - 304с.
2. Болубаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти. Навч. посіб для слух. закл. підвищ. кваліф. системи вищ. освіти / Я.Я.Болубаш - Мін. Освіти України. - К.: Компас, 1997 - 63 с.
3. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури/ С.С.Вітвицька - Київ: Центр навчальної літератури, 2003 - С.8-25, 212-282.
4. Волкова Н.П. Педагогіка: посібник / Н.П.Волкова - К.:АКАДЕМІЯ, 2003 -576с.
5. Граф В. Основы организации учебной деятельности и самостоятельной работы студентов / Граф В., Ильясов Н.Н., Ляудис В.Я. - М.: Изд-во МГУ, 1981 -79 с.
6. Ляудис В.Я. Методика преподавания психологии / В.Я.Ляудис - СПб,: Лидер, 2007 - 192 с.
7. Карандашев В.Н. Методика преподавания психологии / В.Н.Карандашев - СПб,: Питер, 2006 - 163 с.
8. Кузь В. Вища освіта України: нове наукове дослідження / В.Кузь // Рідна школа - 1999 - №12.- С.54-55.
9. Сергієнко Н.П. Методика викладання у вищій школі:курс лекцій / Н.П.Сергієнко - Х.:НУЦЗУ, 2016 - 72с.

Допоміжна

1. Ананьев Б.Г. Психология человека. Избранное /Б.Г.Ананьев — СПб.:Питер, 1997 - 236с.
2. Петровский А.В. Психология: Учебник / Петровский А.В., Ярошевский М.Г — М.: Академия, 1998 - 345с.

3. Панибратцева З.М. Методика преподавания психологии / З.М.Панибратцева - М.:Знание, 1997 - 192 с.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://www.social.org.ua>.
2. <http://www.dnop.kiev.ua>.
3. <http://uig.com.ua/>.

Розробник:
доцент кафедри психології діяльності в
особливих умовах
к.психол.наук, доцент

Н.П. Сергієнко